

CUPRINS

Cuvânt-înainte	11
CAPITOLUL I. ANTROPOLOGIA <i>POIESIS</i>	13
Între immanent și transcendent	13
Simbolic și abstract creativ	14
Dialectica actului artistic	15
Creația este personală	15
Omul și natura. Omul și cetatea	17
<i>Poiesis</i> și frumos. <i>Catharsis</i>	20
Pentamorfoza artei, o viziune originală a fenomenului artistic, la Alexandru Surdu	23
Artă și dialectică	23
Perfecțiunea în artă	25
Frumos, apariție, esență	27
<i>Symetros</i> și <i>dynamis</i> în operele clasice	30
Publius Ovidius Naso și Dante Aligheri. De la <i>Metamorfoze</i> la <i>Itinerarium mentis in Deum</i>	36
Sacralitatea în poem	39
Feminitatea ca principiu ordonator	41
Sensul și structura „discursului” poetic	43
Feminitatea ca simbol rațional și sensul iubirii	46
<i>Itinerarium mentis in Deum</i>	49
Creație, ordine, distrugere, renaștere	52
Sensurile <i>poiein</i> la Platon	52
Viziunea brahmanică despre creație	54
Creația ca suferință și introspecție	55
Fenomenele originare	58

Ființa ca <i>poiesis</i> în <i>Sentimentul românesc al ființei</i> ...	66
Fragilitatea ființei în devenire	68
„Ivirile” individualului și ordinea pe care o caută....	70
Chipul individual al generalului.....	73
Rațiunea ființei.....	76

CAPITOLUL II. **POIESIS CA EMULAȚIE A OMULUI**

ÎNTRU ASEMĂNARE CU DIVINITATEA ȘI AUTONEGARE	79
---	----

Imitație sau <i>anamnesis</i>?.....	79
Semnificația libertății de creație în Renaștere.....	80
Știința de a face	82
<i>Anamnesis</i> și spiritul formelor ideale	82
„Știința practică” și „știința poetică”	84
Bivalența actului de creație	85
Creație și natură.....	87

Eu, persoană, devenire istorică.....	88
Eul și persoana creativă.....	89
Modurile de raportare la lume ale eului și persoanei ...	91
Realizarea ca persoană a omului	92
Eul și persoana în istorie	93
Geneza personalității	95
Cunoașterea personală. Tentația metafizică	96
Personalitatea ca sinteză a eului subiectiv cu eul obiectiv	98
Deschiderea poetică a persoanei către noi orizonturi.....	100

Considerații asupra moralei *Personalismului energetic*. Vocația – între muncă și imaginație

creativă	104
Elemente și caracteristici ale personalității creative ...	106
Experiența și cristalizarea eului.....	108
Relația artei cu filosofia	110

CAPITOLUL III. SEMNIFICAȚIA METAFIZICĂ	
A CREAȚIEI ARTISTICE	116
Rembrandt și Brâncuși – creație și cunoaștere	116
Reconfigurarea simbolică a microcosmosului uman. Asemănare și transfigurare.....	118
Semnificația metafizică a reprezentării în artă.....	121
Rolul și simbolistica luminii în reprezentarea artistică.....	127
Chip, obiect, imaginație creativă.....	132
Înăuntrul și în afara operei	135
Ființa din lucruri.....	141
 Giordano Bruno – Despre înlănțuiri în general.	
Iubirea și cunoașterea	144
Frumos, rațiune, iubire	146
Iubirea mediază între rațional și irațional.....	150
Funcțiunea ordonatoare a iubirii	153
Iubirea are rol formativ. Medierea între concret și abstract.....	156
 CAPITOLUL IV. POIESIS ȘI METAFIZICĂ	
Imaginația și <i>poiesis</i> . Armonia simbolică	163
Intuiție și abstractizare	165
Cunoaștere și acțiunea. Dialectica și spontaneitatea gândirii	170
Intelect, rațiune, speculațiune.....	176
Poietica transcendentului	177
Experiența posibilă și realitatea sensibilă.....	179
Problema transcendenței	181
Călătoria	186
 Abstract	
Contents	200

CUVÂNT-ÎNAINTE

Poiesis circumscrie o problematică ce transcende preocuparea științei ca rod al inteligenței sumative, vizând răspunsuri ce pot veni, pe căi mai ocolite, din transcendență. Experiența, în sensul ei consacrat, aplicată datului, nu constituie un obiectiv imediat al *poiesis*-ului, ci, mai degrabă, ținta pare a fi depășire a empirismului, dar nu a experienței, în sens de fapt trăit sau experiență de gândire. Depășirea poate avea loc însă nu printr-o critică a cunoștinței sau a facultăților cunoașterii, ci prin punerea laolaltă a rezultatelor experienței trăite cu reflexii de ordin mult mai general, care țintesc absolutul. De aceea, între experiență ca dat, inteligență analitică și intuiție poeticească nu poate fi un semn de egalitate. *Theoria*, în sens clasic, de oglindire, dar și de contemplație a unei realități de dincolo de experiență, care depășește posibilitățile intelectului, ca și pe cele ale rațiunii și ale logicii clasice, o pot apropia, ca intenție, de metafizică. Dar poeticitatea nu este metafizică nici în sensul aristotelic, al filosofiei prime, nici în cel actual, al unei cunoașteri care depășește granițele experienței, deoarece știința nu se poate rupe niciodată de experiență.

Lucrările dedicate acestei teme au fost publicate, de-a lungul timpului, în „Revista de filosofie”, „Studii de istorie a filosofiei românești”, „Studii de istorie a filosofiei universale”, „Studii de teoria categoriilor”. Altele au constituit subiectul unor prezentări la conferințe sau

simpozioane naționale. Autorul a încercat să le ofere deschidere către filosofia culturii sau filosofia artei, tema sau ideea centrală, cea a creației sau a sintezei creatoare în diferite domenii ale spiritului, fiind cea care l-a călăuzit, ca și o serie de concepte care pot fi lămuritoare în dezvoltarea ei, uneori analizate antitetic, abstract–concret, universal–particular, imanență–transcendență, creație–imitație, formă–conținut etc. Dacă am reușit să oferim unitate studiilor strânse între copertele acestui volum, credem că se va regăsi nu în analiza conceptelor, ci în perspectiva istorică a temei abordate.

Autorul